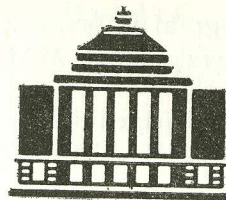

PÄHKLIPUREJA

RAT · ESTONIA ·

PJOTR TŠAIKOVSKI

PÄHKLIPUREJA

Ballett-feeria 2 vaatuses

Libreto — MARIUS PETIPA
op. 71 (1892)

(E. T. A. Hoffmanni ja Dumas'-sen. muinasjutu järgi)

Esietendus — 20. novembril 1987

Koreograaf ja lavastaja —
Eesti NSV rahvakunstnik MAI MURDMAA

Dirigendid:
VELLO PÄHN, ARVO VOLMER

Kunstnik — KUSTAV-AGU PÜÜMANN
(külalisena)

Lavastaja assistent —
Eesti NSV teeneline kunstnik AIME LEIS

Ballettmeistrid-repetiitorid —
Eesti NSV rahvakunstnik HELMI PUUR
Eesti NSV teeneline kunstnik ELITA ERKINA
Eesti NSV teeneline kunstnik AIME LEIS
AIGI RÜÜTEL

Kontsertmeistrid —
REET KIVARI, ELNA-IMBI KODRES, ÜLLE REBANE

Koormeister — JÜRI RENT

Dekoratsioonid maalinud —
Eesti NSV teeneline kunstitegelane UNO KÄRBIS

Orkestri kontsertmeister —
Eesti NSV teeneline kunstnik MATI UFFERT

Etenduse juht — JÜRI KRUUS

Osades:

Härra Stahlbaum	— MIHKEL KIVILAAN JOHN TELLISSAAR
Proua Stahlbaum	— TATJANA KRIKUN LUDMILLA LEPIKU
Marie	} ENSV teeneline kunstnik — INGE ARRO LILIANA GRODNIKOVA SAIMA KRANIG TATJANA VORONINA
nende lapsed	
Fritz	— TAMARA BUROVA ÜLLE TOOMPUU
Drosselmeier, Marie ja Fritzu ristiisa	— VIKTOR FEDORTSENKO ANDREI IZMESTJEV VLADIMIR KUZMIN VLADIMIR TERJOHHIN
Vanaproua Stahlbaum	— SVETLANA BALOJAN TATJANA KRIKUN VEERA ROGOZINA
Pähklipureja — nukk	— HEDI PUNDONEN* MAIGRET MÄGI*
Pähklipureja — prints, Drosselmeieri vennapoeg	ENSV teeneline kunstnik — JURI JEKIMOV OLEG BARANOV MIHHAIL NETSAJEV IGOR VASSIN
Nukuke — kaunitar	— LUANA GEORG* OLGA RJABIKOVA*
Hiirtekuningas	— ALEKSANDR BASIHHIN JURI MIHHEJEV
Päkapikud	— EDUARD BRETSCO ANATOLI GUSSEV MÄRT KALBUS MATI KALDA VLADIMIR KLEPININ

* Tallinna Koreograafiakooli õpilased.

Šokolaad (hispaania tants) — ANDREI IZMESTJEV
TEET KASK
VLADIMIR KUZMIN
MIHHAIL NETSAJEV
MEELIS PAKRI
VLADIMIR TERJOHHIN
IGOR VASSIN

Kohv (idamaa tants) — TATJANA BASSOVA
LEMME JÄRVI
MARINA VOLKOVA
ANDRUS KÄMBRE
RAIVO PEEKMANN
JOHN TELLISSAAR

Tee (hiina tants) — TAMARA BUROVA
IRINA FOMINA
TIINA KRIPSAAR
ANU RUUSMAA
INNA SORMUS
ÜLLE TOOMPUU
OLEG BARANOV
MIHHAIL NETSAJEV
IGOR VASSIN

Jäätis (trepakk) — MATI KALDA
TEET KASK
VLADIMIR KLEPININ
ANDRUS KÄMBRE
JURI MIHHEJEV

Martsipan (pastoraal) — ENSV teeneline kunstnik
— INGE ARRO
TAMARA BUROVA
LILIANA GRODNIKOVA
SAIMA KRANIG
EDUARD BRETSCO
MEELIS PAKRI

Rooside valss

I solist

— ENSV teeneline kunstnik
— TATJANA LAID
TAMARA BUROVA
LARISSA SINTSOVA

4 solisti

— TATJANA BASSOVA
OLGA BORISSOVA
IRINA FOMINA
LILIANA GRODNIKOVA
LEMME JÄRVI
KATRIN KIVIMÄGI
ANU RUUSMAA
INNA SORMUS

Lapsed

— ANGELIKA AGEJEVA
OLGA BORISSOVA
IRINA FOMINA
LILIANA GRODNIKOVA
TIINA KRIPSAAR
ANU RUUSMAA
INNA SORMUS
VEGA ZAHHAROVA
KATRIN VOITES

Roosid, lumehelbed, külalised — RAT «Estonia» balletiartistid

Hiired, tinasõdurid — Tallinna Koreograafiakooli
õpilased

Orkestri solistid:

Celesta — REET KIVARI
ÜLLE REBANE

Harf — TATJANA LEPNURM
EDA RAJASALU

Trompet — PRIIT AIMLA
AALO JÄRVING

Kaastegevad (lumehelveste valss) —
RAT «Estonia» ooperikoori naislauljad

Lavastusala juhataja — JAAN MIKKEL
Dekoratsiooniala juhataja — KULLI ROOT
Kostüümiala juhataja — LEIDA TALLO
Jumestusala juhataja — ILLI-ANN KALE
Rekvisiidiala juhataja — KARIN LINDMAA

Butaforid —
STINA MURAKAS ja JUULE NURK
Valgustus — TONIS KASEMÄGI
Pealavameister — HEINO LILLIPUU

Lühike sisuseletus

I vaatus

Jõulud. Stahlbaumide lapsed Marie ja Fritz piiluvad kärsitult läbi lukuaugu tuppa, kus nende vanemad ehivad kuuske.

Saabuvad külalised. Lastele jagatakse kingitusi, täiskasvanud tantsivad. Kõigil on suurepärase tuju. Kuid õhtu tõeliseks haripunktiks kujuneb salapärase Drosselmeieri ilmumine. Ta on laste jaoks meisterdanud kaks üleskeeratavat nukku. Lapsed on vaimustuses. Igaüks tahab endale saada ilusat Nukukest. Pähklipurejat aga ei taha keegi peale Marie. Tema saabki Pähklipureja endale. Fritz ja teised poisid kiusavad Marie'd ja viskavad tema lemmiknuku põrandale. Marie hellitab igati Pähklipurejat.

On juba hilja. Külalised tänavad pererahvast ja lahkuvad. Mariel ja Fritzul on aeg magama minna. Marie uinutab Pähklipurejat, ent uinub ka ise. Ilmuvad Päkapihud. Kell lööb kesköötundi. Mariel hakkab kõhe, aga ära joosta pole enam võimalik — seinapragudest ronivad välja Hiired. Päkapihud kaitsevad Marie'd. Ilmub Drosselmeier. Ta kutsub Marie'd kaasa Muinasjutumaale. Taas tulevad Hiired ja Hiirtekuningas. Pähklipureja saadab neile vastu Tinasõdurite armee, ise astub ta võitlusse Hiirtekuningaga. Mariele näib, et Pähklipureja elu on hädaohus ja ta püüab Hiirtekuningat peatada. Pähklipureja saab sellest innustust ja võidab vaenlase. Võitnud Hiirtekuninga, muutub Pähklipureja kauniks Printsiks.

Prints-Pähklipureja ja Marie rõõmustavad ja sõidavad kaunis saanis Muinasjutumaale. Nende järel tantsivad Lumehelbed.

II vaatus

Pähklipureja ja Marie liuglevad läbi Muinasjutumaa. Marie kujutlusse ilmub taas Hiirtekuningas, tema kohal Drosselmeier. Prints-Pähklipureja võitleb Hiirtekuningaga ja mõlemad kaovad. Marie jääb üksinda Drosselmeieriga. Marie palub aidata leida Prints ja Drosselmeier viib ta Maiustuste riiki. Marie otsib sealt Prints. Edasi kulgeb nende tee Rooside riiki, kust Marie leiabki kaotatud Prints.

Marie ja Prints pulmad. Ent muinasjutt pole tegelikkus, kujutlus pole reaalsus. Taas kaotab Marie oma Prints. Ta otsib teda kõikide Maiustuste ja Rooside seast. Lõpuks seguneb kõik ta kujutluses, Marie kaotab unejärje ja magab rahulikult Drosselmeieri kätel, kes viib ta uuesti oma tugitooli.

Marie ärkab. Saabuy hommik toob talle üllatuse, — unenägu on saanud tegelikkuseks — külla tuleb Drosselmeier oma vennapojaga, kelleks on unenäo Prints.

PJOTR TŠAIKOVSKI (1840—1893) on jätnud maailma kultuuriajalukku tohtu loominguilise pärandi: 9 ooperit, 7 sümfooniat, 3 balletti, 3 klaverikontserti, 1 viiulikontserdi, arvukalt programmilisi sümfoonilisi teoseid ja vokaalloomingut.

Kui oma sümfooniates, ooperites ja romanssides lahendas Tšaikovski uut moodi paljusid nendele žanritele omaseid traditsioonilisi võtteid, siis balletimuusikas kuulub talle õigusega uute muusikalise-dramaturgiliste printsiipide esmakordse rakendaja au. Tšaikovski ballettide tõeliselt sümfooniline muusika nõudis lavastajatelt ja tantsijatelt muusikaliste kujundite orgaanilist ümberkehastamist koreograafilisteks kujunditeks. Selle tulemusena jõuti välja saavutusteni, mis panid aluse vene balletikunsti ülemaailmsele kuulsusele.

«Pähklipureja» loomiseks sai Tšaikovski tellimuse Peterburi Maria Teatrit. Muusika valmis ajavahemikul 1891. aasta veebruarist kuni 1892. aasta märtsini. Esmakordselt kõlas see süidina sümfooniakontserdil Peterburis autori juhatusel 7. märtsil 1892. a.

Balleti pidi lavastama Marius Petipa, kuid mitmesuguste asjaolude sunnil nägi ballett rambivalgust Lev Ivanovi lavastuses. Esietendus toimus Peterburis Maria Teatris 6. detsembril 1892. a. Dirigeeris Riccardo Drigo, peaosades esinesid kuulus Itaalia baleriin Antoinette dell'Era ja Paul Gerdt.

PJOTR TŠAIKOVSKI BALLEID RAT «ESTONIAS»

«Luikede järv»	— 1940, 1948, 1954, 1967, praeguses mängukavas alates 1981. aastast
«Uinuv kaunitar»	— 1962, 1969
«Itaalia capriccio»	— 1948
«Pähklipureja»	— 1936 (koreograaf — Rahel Olbrei, muusikaline juht — Raimond Kull, kunstnikud — Aleksander Tuurand ja Natalie Mei)
	— 1953 (lavastus ja kompositsiooniline lahendus — Tamara Ramonova, dirigent — Vallo Järvi, kunstnik — Natalie Mei)
	— 1965 (koreograaf ja lavastaja — Enn Suve, dirigendid — Neeme Järvi ja Vallo Järvi, kunstnik — Eldor Renter)